

VPLYV JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA NA ZMENY PRÁVNEJ ÚPRAVY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

SVETLANA FICOVÁ, MARIÁN GIBA

Právnická fakulta, Univerzita Komenského, Slovenská republika

Abstract in original language

Autori sa vo svojom príspevku zamerali na dva im známe a súčasne závažné prípady zmeny právnej úpravy vyvolanej v dôsledku judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

Prvý prípad sa týkal zmeny Občianskeho súdneho poriadku spočívajúcej v rozšírení dôvodov obnovy konania o dôvod, v zmysle ktorého je za zákonom stanovených podmienok dôvodom obnovy konania aj rozhodnutie EŠLP bez obmedzenia dĺžky objektívnej lehoty. Táto zmena sa spája na Slovensku s dobre známym prípadom pána Paulíka, ktorého otcovstvo bolo určené právoplatným rozhodnutím súdu, no ktorému platná právna úprava (ani Zákon o rodine, ani Občiansky súdny poriadok) neumožňovala napadnúť toto rozhodnutie napriek tomu, že existoval nový dôkaz DNA potvrdzujúci, že nie je otcom dieťaťa.

Druhý prípad sa týka vyslovenia nesúladu § 86 ods. 1 ZR, upravujúceho právo manžela matky zaprieť otcovstvo určené na základe prvej domnienky otcovstva, s čl. 6 ods. 1 a článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. PL. ÚS 1/2010), ktorého publikovaním v Zbierke zákonov pod číslom 290/2011 Z. z., dňa 8. septembra 2011 stratilo predmetné zákonné ustanovenie účinnosť. Dôvodom vyslovenia nesúladu je skutočnosť, že lehota, v ktorej mohol manžel matky podať žalobu o zapretie otcovstva, plynula od vedomosti, že sa jeho manželke narodilo dieťa a nie od vedomosti, resp. pochybnosti, že nie je otcom dieťaťa. Od zákonodarcu sa preto v Ústavou predpísanej šesťmesačnej lehote očakáva zmena tohto zákonného ustanovenia.

Key words in original language

domnienky otcovstva; zapretie otcovstva; obnova konania; Ústavný súd Slovenskej republiky

Abstract

In this article the authors are concerned with the two known and significant cases of changes in statutory regulation raised by the impact of the European Court of Human Rights case-law.

The first case relates to the changes in the Code of Civil Procedure concerning additional reasons for re-opening the proceedings without any restrictions on the objective time-limit, and the idea behind the extra reason, within the meaning of the requirements set by law, has also been affected by ECHR judgment. In Slovakia this change is

connected with the well-known case concerning Mr. Paulík, whose paternity was determined by the final judgment of the court, which, under the statutory regulation (the Family Act, or the Code of Civil Procedure), could not possibly be challenged, even though there was a new DNA evidence corroborating the fact that he was not the child's father.

The second case concerns inconsistency of § 86 (1) of the Family Act governing the right of Mother's husband to deny paternity determined on the first presumption of establishing paternity, with Article 6 (1) and Article 8 (1) of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as found by the judgment of the Constitutional Court of the Slovak Republic (Case. PL. ÚS 1/2010), according to which, upon its promulgation in the Collection of Laws under No. 290/2011 Z. z. on 8 September 2011, the statutory regulation in question became ineffective. The ground of the inconsistency lies in the fact that the time limit in which Mother's husband could seek denial of paternity started to flow from the time of learning about the fact that his wife gave birth to the child and not from the time of learning or doubting about the fact that he is not the child's father. The legislator is thus expected to make the necessary statutory changes within the constitutional time limit of six months.

Key words

presumption of paternity; denial of paternity; retrial; Constitutional Court of the Slovak Republic.

1. ÚVOD

Medzi právom hmotným, konkrétne Zákonom o rodine (zákon č. 36/2005 Z. z.) a právom procesným, konkrétne Občianskym súdnym poriadkom (zákon č. 99/1963 Zb.), existuje veľmi úzke prepojenie. Preto sme sa vo svojom príspevku zamerali na dve rôzne situácie, v ktorých prepojenie spomenutých dvoch právnych predpisov vyústilo do zmeny jedného z nich – v prvom prípade do zmeny Občianskeho súdneho poriadku, v druhom prípade do zmeny Zákona o rodine. V oboch prípadoch bola podkladom na vykonanie zmien judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a obidva prípady sa týkajú inštitútu otcovstva.

V prvom prípade – zmena Občianskeho súdneho poriadku – poskytla účastníkovi konania právo na napadnutie mnohoročného právoplatného rozhodnutia súdu, ktorým bolo určené otcovstvo podľa tretej domnienky otcovstva. V druhom prípade rozhodnutie súdu vyvolalo zmeny v právnej úprave zapretia otcovstva určeného na základe prvej domnienky otcovstva svedčiacej manželovi matky.

Poradie, v akom budeme rozoberať obidva prípady, sme určili len podľa hľadiska časového, pretože ani jeden z nich nemožno považovať za dôležitejší ako ten druhý.

Rozbor jednotlivého prípadu sme vždy rozdelili na tri časti – a) východiskový stav, b) prijaté riešenie a c) dôsledky.

Prvý prípad – zmena Občianskeho súdneho poriadku

2. AD A) VÝCHODISKOVÝ STAV

Otcovstvo pána Paulíka bolo určené rozhodnutím súdu na základe tretej domnienky otcovstva(i) ešte v roku 1970. Na základe DNA skúšky vykonanej v roku 2004 (táto skúška v čase rozhodovania súdu v roku 1970 nebola dostupná) znalec konštatoval, že pán Paulík nie je otcom dieťaťa. Vzhľadom na počet rokov, ktoré uplynuli, nemal pán Paulík k dispozícii žiaden účinný právny prostriedok ani podľa Občianskeho súdneho poriadku, ani podľa Zákona o rodine na to, aby mohol dosiahnuť zrušenie rozhodnutia, ktorým bol uznaný za otca dieťaťa, t. j. na to, aby mohol dosiahnuť súlad medzi právnym stavom založeným právoplatným rozhodnutím súdu a biologickou skutočnosťou. Podal preto sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len Súd), ktorou napokon úspešne(ii) namietal porušenie článku 8 a článku 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor).

To bol východiskový skutkový stav.

Skôr, ako prejdeme k prijatým riešeniam, treba najprv spomenúť aj východiskový právny stav.

Dňa 19. januára 2000 bolo prijaté Odporúčanie č. R (2000)2 Výboru ministrov členským štátom o obnove alebo opätovnom prejednaní niektorých prípadov na vnútroštátnej úrovni na základe rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva.

Podstatou odporúčania bola výzva, aby zmluvné strany na vnútroštátnej úrovni zabezpečili existenciu:

- a) primeraných možností na dosiahnutie restitutio in integrum do tej miery, do akej to je možné,
- b) adekvátnych možností na opätovné prejednanie vecí, vrátane obnovy konania v prípadoch, kedy Súd zistil porušenie Dohovoru.

Zabezpečiť opätovné prejednanie vecí, vrátane obnovy konania, má prichádzať do úvahy najmä vtedy, keď poškodená strana naďalej trpí vážnymi negatívnymi dôsledkami spôsobenými sporným vnútroštátnym rozhodnutím, ktoré nie sú dostatočne napravené spravodlivým zadosťučinením a súčasne nemôžu byť odstránené inak, než opätovným prejednaním, resp. obnovou konania a súčasne rozsudok Súdu vedie k záveru, že:

- napadnuté rozhodnutie je v merite vecí v rozpore s Dohovorom alebo

- zistené porušenie spočíva v procesných pochybeniach alebo nedostatkoch takej závažnosti, ktorá vrhá vážne pochybnosti na výsledok vnútroštátneho konania, ktoré bolo predmetom sťažnosti.

3. AD B) PRIJATÉ RIEŠENIE

Na základe Odporúčania Slovenská republika novelizovala Občiansky súdny poriadok, a to zákonom č. 341/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. 9. 2005.

Zmena spočívala v doplnení dôvodov obnovy konania o ďalší dôvod do § 228 ods. 1 pod písmeno d) OSP, ktorý znie: Právoplatný rozsudok môže účastník napadnúť návrhom na obnovu konania, ak Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody účastníka konania a závažné dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným primeraným finančným zadosťučinením.

Obnova konania môže byť z tohto dôvodu podaná aj po uplynutí trojročnej objektívnej lehoty plynúcej od právoplatnosti napádaného rozhodnutia. Zákonná požiadavka je len na zachovaní trojmesačnej subjektívnej lehoty plynúcej odo dňa, keď sa ten, kto návrh na obnovu konania podáva, o dôvode obnovy dozvedel alebo odkedy ho mohol uplatniť (§ 230).

V súvislosti s prijatou úpravou si právom možno položiť dve otázky. Prvú, či bolo nevyhnutné zakotviť uvedený dôvod ako samostatný dôvod obnovy konania, alebo či bolo možné splniť Odporúčanie aj vykonaním inej zmeny. Druhú, či je úprava dostatočná a zrozumiteľná. Pri oboch otázkach sme dospeli k záporným odpovediam.

Prvá otázka: Bolo nevyhnutné zakotviť uvedený dôvod ako samostatný dôvod obnovy konania, alebo bolo možné splniť Odporúčanie aj vykonaním inej zmeny?

Domnievame sa, že existovala aj iná cesta. Ust. § 228 ods. 1 písm. a) OSP už od svojej účinnosti dňa 1. apríla 1964 pozná ako dôvod obnovy konania existenciu rozhodnutia, ktoré účastník bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môže privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci(iii).

Zákonný pojem rozhodnutie nie je nijako obmedzený, preto ho spĺňa akékoľvek rozhodnutie, teda aj rozhodnutie Súdu. Súčasne z neho nevyplýva, že by rozhodnutie, ktoré má byť dôvodom obnovy, nemohlo byť vydané až po skončení konania, ktorého rozhodnutie sa návrhom na obnovu napáda(iv).

Podobne rozhodnutie Súdu spĺňa aj ďalšie dva pojmové znaky. Prvý, že účastník ho bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní. Ak je rozhodnutie Súdu vydané až po skončení konania pred vnútroštátnym súdom, je vina účastníka, čo do jeho nepoužitia,

vylúčená. Možnosť privodenia priaznivejšieho rozhodnutia vo veci, ako posledný pojmový znak, je daná samotným konštatovaním Súdu, že boli rozhodnutím alebo konaním porušené základné ľudské práva a slobody.

Problém, ktorý teda mohol reálne vzniknúť pri rozhodnutí Súdu, ako dôvode uplatnenom v návrhu na obnovu konania, spočíval v obtiažnosti, častokrát až v nemožnosti dodržať trojročnú objektívnu lehotu plynúcu od právoplatnosti toho rozhodnutia súdu, ktoré sa návrhom na obnovu napáda. Legislatívne prekonanie tohto problému by však nebolo ničím novým. Výnimku zo zachovania trojročnej objektívnej lehoty zakotvuje § 230 ods. 2 písm. a) OSP tiež aj pri zrušenom trestnom rozsudku, na podklade ktorého bolo v občianskom súdnom konaní priznané právo. Nič preto zákonodarcovi nebránilo napr. v urobení takej zmeny, ktorá by v prípade rozhodnutia Súdu pripustila výnimku zo zachovania trojročnej objektívnej lehoty a ponechala by len trojmesačnú subjektívnu lehotu.

Druhá otázka: Je úprava vykonaná na základe Odporúčania dostatočná a zrozumiteľná?

Ako vyplýva z názorov prezentovaných v literatúre, záver ust. § 228 ods. 1 písm. d) OSP, v zmysle ktorého je rozhodnutie Súdu dôvodom obnovy konania iba vtedy, ak závažné dôsledky porušenia neboli odstránené priznaným primeraným finančným zadosťúčením, spôsobuje výkladový problém.

Po prvé, z textu zákona nie je zrejmé, na ktoré priznané zadosťúčinenie sa má prihliadať. Na to, ktoré priznal Ústavný súd SR alebo na to, ktoré priznal Súd, alebo na zadosťúčinenia priznané obidvoma súdmi? V literatúre sa možno stretnúť s protichodnými názormi(v). Z odôvodnenia rozhodnutí Súdu sa dajú tak isto vyvodiť rôzne závery. Jeden, v ktorom sa Súd vyjadruje k dostatočnosti, resp. nedostatočnosti zadosťúčinenia (odškodnenia, nápravy) priznaného na vnútroštátnej úrovni, teda Ústavným súdom(vi). Druhý, podľa ktorého nemajetková ujma nie je dostatočne kompenzovaná konštatovaním porušenia Dohovoru, a preto priznal sťažovateľovi určitú sumu ako náhradu nemajetkovej ujmy(vii).

Po druhé, naša právna úprava vymedzuje podmienky obnovy konania prísnejšie, ako to vyplýva z Odporúčania. To hovorí len o spravodlivom zadosťúčení (bez požiadavky finančného), kým naša právna úprava hovorí o primeranom finančnom zadosťúčení. Aké to má následky? Znamená to, že ak Ústavný súd SR neprizná finančné zadosťúčinenie, hoci bude konštatovať porušenie práva a toto konštatovanie bude považovať vzhľadom na okolnosti prípadu za dostatočné zadosťúčinenie, no na rozdiel od neho Súd vo svojom rozhodnutí vysloví, že náprava, ktorú sťažovateľ získal na vnútroštátnej úrovni nebola primeraná a dostatočná, tak to nebude dôvod na obnovu konania podľa § 228 ods. 1 písm. d) OSP? Alebo nebude dôvodom na obnovu konania, ak Súd neprizná účastníkovi finančné zabezpečenie napriek tomu, že bude konštatovať porušenie základného ľudského práva alebo slobody? Niet pochýb o tom, že

takýto výklad by bol voči účastníkovi nespravodlivý. V záujme účastníka preto musí byť taká interpretácia, podľa ktorej existuje dôvod na obnovu konania vždy, ak ide o jeden z nasledovných prípadov:

- vnútroštátny súd priznal finančné zadosťučinenie, no Súd ho nepovažoval za dostatočné na odstránenie dôsledkov porušenia základných ľudských práv a slobôd účastníka,

- vnútroštátny súd síce nepriznal finančné zadosťučinenie, no konštatoval porušenie práva a toto konštatovanie považoval vzhľadom na okolnosti prípadu za dostatočné zadosťučinenie, no Súd to nepovažoval za dostatočné na odstránenie dôsledkov porušenia základných ľudských práv a slobôd účastníka, pričom je jedno, či súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie alebo nie,

- vnútroštátny súd nekonštatoval porušenie práva, preto ani nepriznal žiadne zadosťučinenie, no Súd konštatoval porušenie základných ľudských práv a slobôd účastníka, pričom je jedno, či súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie alebo nie.

Aj v súlade s Odporúčaním by mala byť obnova konania prípustná vtedy, ak závažné negatívne dôsledky spôsobené vnútroštátnym rozhodnutím trvajú naďalej a nemôžu byť odstránené inak, než opätovným prejednaním veci, bez ohľadu na to, či Súd poškodenej strane finančné zadosťučinenie priznal alebo nepriznal. Vnútroštátny súd by mal preto pri rozhodovaní o povolení obnovy konania skúmať aj túto skutočnosť(viii).

4. AD C) DÔSLEDKY

Napriek uvedeným výhradám voči existujúcej právnej úprave treba pozitívne hodnotiť, že sa ňou vytvoril priestor na možnosť dosiahnutia zmeny rozhodnutia pre tých účastníkov konania, ktorí boli so svojimi sťažnosťami úspešní na ESĽP, no už nemohli využiť obnovu konania ako účinný prostriedok na dosiahnutie zmeny právoplatného rozhodnutia, pretože im už uplynula zákonná trojročná objektívna lehota na jej podanie.

V spomínanom prípade pána Paulíka Súd(ix) dospel k záveru, že medzi záujmami sťažovateľa a spoločnosti nebola dosiahnutá spravodlivá rovnováha a v dôsledku toho vnútroštátny právny poriadok nezabezpečil sťažovateľovi rešpektovanie jeho súkromného života. Preto došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru. Tiež konštatoval aj porušenie článku 14 Dohovoru na tom základe, že medzi sledovaným cieľom a konečnými prostriedkami, použitými na jeho dosiahnutie, nebol primeraný vzťah proporcionality. Súd uznal, že sťažovateľ utrpel ujmu nemajetkovej povahy. Súčasne zistil, že táto nemajetková ujma nie je dostatočne kompenzovaná konštatovaním porušenia Dohovoru, preto priznal sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy. Rozhodnutie Súdu sa stalo kvalifikovaným dôvodom na podanie návrhu na obnovu konania práve na základe legislatívnej zmeny vykonanej na základe Odporúčania.

Právo, ktoré právna úprava ponúka, pán Paulík aj využil a dňa 26.1.2007 podal na príslušný súd návrh na obnovu konania. Jeho návrhu súd vyhovel, to znamená rozhodol, že pán Paulík nie je otcom dieťa. Prvostupňové rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť bez toho, aby niektorý z účastníkov podal odvolanie.

Druhý prípad – úplne čerstvý, a preto zatiaľ iba s čiastočnými dôsledkami – sa týka zmeny Zákona o rodine

5. AD A) VÝCHODISKOVÝ STAV

Otcovstvo muža k dieťaťu narodenému v roku 1992 bolo určené na základe prvej domnienky otcovstva svedčiacej manželovi matky [§ 51 ods. 1 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb.(x)]. O tom, že nie je otcom maloletého dieťaťa, sa muž dozvedel až v roku 2006 zo znaleckého posudku o určení otcovstva pomocou testu analýzy DNA. V tom čase už neexistovali žiadne právne prostriedky na zapretie otcovstva – ani právo muža podať žalobu o zapretie otcovstva, ktoré bolo viazané na šesťmesačnú lehotu odo dňa, keď sa manžel dozvedel, že sa jeho manželke narodilo dieťa (§ 57 ods. 1 ZR č. 94/1963 Zb.), ani právo generálneho prokurátora podať návrh na zapretie otcovstva, ktoré zaniklo zrušením Zákona o rodine č. 94/1963 Zb. k 1. aprílu 2005. Napriek tomuto právnemu stavu manžel podal žalobu o zapretie otcovstva.

Súd prvého stupňa žalobu zamietol z dôvodu, že jeho právo podať žalobu je prekludované.

Odvolací súd prerušil konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP a na Ústavný súd SR podal návrh na začatie konania o súlade § 57 ods. 1 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb. účinného do 31. 3. 2005 a § 86 ods. 1 v spojení s § 96 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine účinného od 1. 4. 2005 s článkom 6 ods. 1 a článkom 8 ods. 1 Dohovoru.

6. AD B) PRIJATÉ RIEŠENIE

Ústavný súd rozhodol nálezom (dňa 20. 4. 2011, sp. zn. PL. ÚS 1/2010). Vyslovil v ňom nesúlad ust. § 86 ods. 1 ZR s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru. Hlavný problém tohto zákonného ustanovenia spočíval v tom, že lehota, v ktorej mohol manžel matky podať žalobu o zapretie otcovstva, plynula od vedomosti, že sa jeho manželke narodilo dieťa.

Dôvody pre takýto záver Ústavného súdu SR(xi) tkvú v judikatúre Súdu. Tá považuje za potrebné odlišne posudzovať:

- prípady vedomého založenia vzťahu otca a dieťaťa alebo nepopretia otcovstva právnym otcom v zákonom ustanovenej zapieracej lehote napriek vedomosti právneho otca, že nie je biologickým otcom dieťaťa, resp. existencii pochybností týkajúcich sa jeho otcovstva k dieťaťu a

- prípady, keď právny otec svoje otcovstvo popiera po uplynutí zapieracej lehoty, počas plynutia ktorej však nemal vedomosť o tom, že nie je biologickým otcom dieťaťa.

Z uvedeného vyplýva, že Súd za podstatnú považuje skutočnosť, kedy sa právny otec dozvie o nesúlade biologického a právneho otcovstva, resp. o skutočnostiach spochybňujúcich jeho otcovstvo. Až týmto momentom totiž právny otec, ktorého otcovstvo bolo založené zákonnou domnienkou otcovstva, získava možnosť vedome svojím rozhodnutím ďalej pokračovať v už založenom právnom vzťahu s dieťaťom a niest' z neho vyplývajúcu zodpovednosť za jeho výchovu a výživu alebo využiť právne prostriedky na odstránenie nesúladu medzi právnym a biologickým otcovstvom.

Ústavný súd SR ďalej konštatoval, že právnou úpravou ustanovená lehota na podanie zapieracej žaloby nie je v rozpore s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru. Z hľadiska vyváženosti všetkých dotknutých záujmov je však potrebné zobrať do úvahy predovšetkým moment začatia plynutia zapieracej lehoty, ktorý musí zohľadňovať okamih, v ktorom sa právny otec dozvedel o skutočnostiach spochybňujúcich jeho otcovstvo. Právnou úpravou ustanovené začatie plynutia zapieracej lehoty od momentu, keď sa manžel matky dozvedel o narodení dieťaťa, totiž neprimerane oslabuje jeho záujmy. S rozhodnutím Ústavného súdu SR aj s jeho dôvodmi sa plne stotožňujeme.

Nález Ústavného súdu SR (zo dňa 20. 4. 2011, sp. zn. PL. ÚS 1/2010) bol dňa 8. septembra 2011 uverejnený v Zbierke zákonov pod číslom 290/2011 Z. z. V zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a), ods. 3 a 5 Ústavy SR preto týmto dňom ust. § 86 ods. 1 ZR (zákon č. 36/2005 Z. z.), v ktorom je upravené právo manžela matky zaprieť otcovstvo, stratilo účinnosť.

7. AD C) DÔSLEDKY

Strata účinnosti ust. § 86 ods. 1 ZR trvá do 8. marca 2012 (čl. 125 ods. 3 Ústavy). V danej lehote má zákonodarca povinnosť zosúladiť toto zákonné ustanovenie s Ústavou aj s príslušnými článkami Dohovoru, inak stratí aj platnosť. Vzhľadom na to, že v zmysle nálezu Ústavného súdu zakladajúceho sa na judikatúre Súdu, samotná dĺžka zapieracej lehoty nie je problematická, len začiatok jej plynutia, možno očakávať, že zákonodarca prijme úpravu napr. nasledovného znenia: Manžel môže do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach spochybňujúcich jeho otcovstvo k dieťaťu, ktoré porodila manželka, zaprieť na súde, že je jeho otcom.

O naliehavej potrebe novej právnej úpravy podobného znenia snád' ani netreba hovoriť. Počnúc dňom 8. septembra 2011 totiž nastal právny stav, podľa ktorého sa manžel matky stáva otcom dieťaťa momentom jeho narodenia na základe prvej domnienky otcovstva zakotvenej v § 85 ZR, no momentálne nemá žiadnu možnosť zaprieť svoje otcovstvo.

Toto vákuum v právnej úprave samo neskončí ani márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty. Na jeho skončenie sa vyžaduje aktívna činnosť zákonodarného zboru v podobe prijatia právneho predpisu, ktorý zakotví právo manžela matky zaprieť otcovstvo spĺňajúce podmienky vyslovené v náleze Ústavného súdu SR. A nielen to. Nevyhnutné bude aj zakotvenie prechodného ustanovenia, ktoré právo zaprieť otcovstvo prizná späťne aj tým mužom, ktorí toto právo:

- nemohli využiť od 8. septembra 2011 až do nadobudnutia účinnosti nového zákona, ktorým bude novelizovaný zákon o rodine o právo manžela matky zaprieť otcovstvo, alebo

- síce využili, to znamená podali žalobu o zapretie otcovstva na súd, no do 8. septembra 2011 súd nestihol právoplatne rozhodnúť.

Na záver možno už len okrajovo spomenúť, že podobný osud zrejme časom postihne aj zapieracie právo muža, ktorého otcovstvo bolo určené na základe druhej domnienky otcovstva, teda súhlasným vyhlásením rodičov (§ 93 ZR), pretože aj pri tomto zapieraní práve sa lehota viaže na deň určenia otcovstva a nie na okamih získania vedomosti o skutočnostiach spochybňujúcich otcovstvo muža k dieťaťu. Bolo by preto vhodné, keby zákonodarca tomuto stavu predišiel a jednou novelou zosúladiť s Dohovorom právo muža zaprieť otcovstvo určené tak podľa prvej, ako aj podľa druhej domnienky.

Literature:

- Tretia domnienka otcovstva znie: Za otca sa považuje muž, ktorý s matkou dieťaťa súložil v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej ako stoosemdesiat a viac ako tristo dní, ak jeho otcovstvo nevyučujú závažné okolnosti (§ 94 ods. 2 ZR).
- (ii) Sťažnosť bola vedená na Európskom súde pre ľudské práva pod spisovou značkou 10699/05, rozhodnutie bolo vydané 10.10.2006.
- (iii) V literatúre sa možno stretnúť aj s opačným názorom, napr. Pirošíková, M.: Výkon rozsudku ESLP formou obnovy konania. Justičná revue, ročník 57, 2005, č. 10, s. 1196.
- (iv) Bližšie k tomu pozri napr. Števček, M., Ficová, S. a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 656, ISBN 978-80-7400-159-8 alebo Krajčo J. a kolektív: Občiansky súdny poriadok. 1. diel. Komentár. IV. aktualizované vydanie. Bratislava : EUROUNION, 2006, s. 605, ISBN 80-88984-89-0.
- (v) Števček, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár. I. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 657, ISBN 978-80-7400-159-8; Pirošíková, M.: Výkon rozsudku ESLP formou obnovy konania. Justičná revue, 57, 2005, č. 10, s. 1197.
- (vi) Napr. v prípade Zongorová proti Slovenskej republike, sťažnosť vedená na ESLP pod spisovou značkou 28923/06.
- (vii) Napr. v prípade Paulík proti Slovenskej republike, sťažnosť vedená na ESLP pod spisovou značkou 10699/05.

- (viii) Podobne porovnaj aj Pirošíková, M.: Výkon rozsudku ESLP formou obnovy konania. *Justičná revue*, 57, 2005, č. 10, s. 1197.
- (ix) Rozhodnutím zo dňa 10.10.2006.
- (x) Zákon bol účinný do 31. 3. 2005; počnúc 1. aprílom 2005 nadobudol účinnosť nový zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine.
- (xi) Vybraté z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 20. 4. 2011, sp. zn. PL. ÚS 1/2010.

Contact – email

ficova@gmail.com; marian.giba@gmail.com
